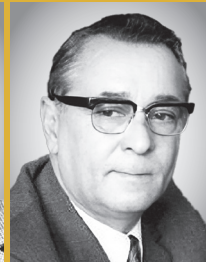
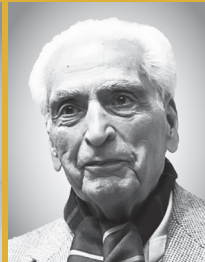
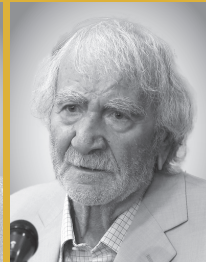
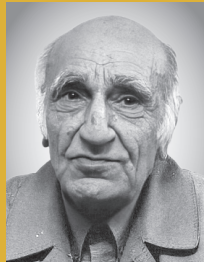
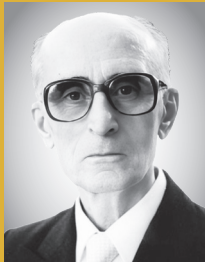
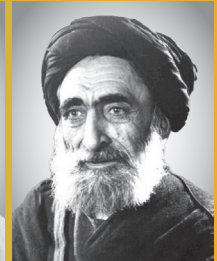
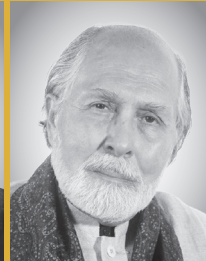
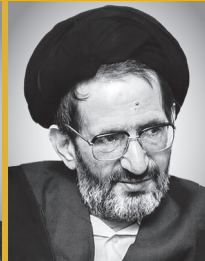
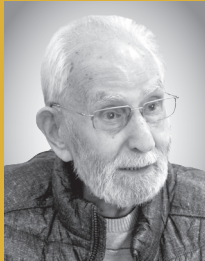
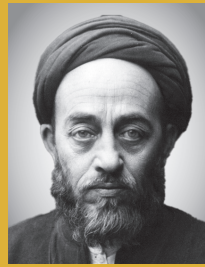

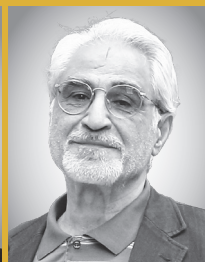
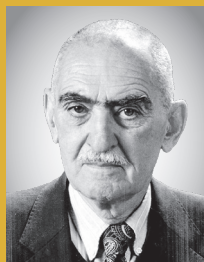
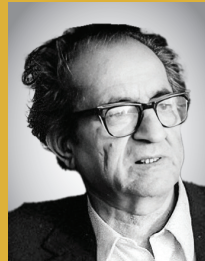
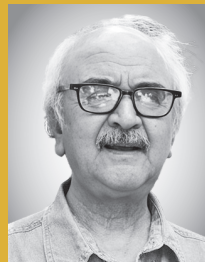
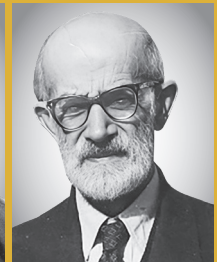
پیشخان

نشریه سی‌وششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران • شماره ۱ • اردیبهشت ۱۴۰۴

بخوان به نام ایران

با وجود زخم‌هایی که تاریخ بر پیکره این سرزمین زده، از یورش بیگانگان تا دوره‌های فراموشی و زوال، ایران همواره از دل تلاطم‌ها برخاسته و به مدد مردمان فرهنگ‌سازش، راهی نو گشوده است. نهضت مشروطه و انقلاب اسلامی، پژواکی از تلاش ایرانیان برای بازشناسی خویش بوده‌اند. در این مسیر، نویسندگان، اندیشمندان، شاعران و فیلسوفانی ایستاده‌اند که با کلمه و اندیشه، نام ایران را زنده نگه داشته‌اند و پیام آنان به ما و آیندگان، همان است که در جان تاریخ جاریست: بخوان به نام ایران!

برای ایران بخوانیم تا پیوندی تازه میان آرزو و حقیقت بسازیم

الهام عبادتی

سرمدبیر

نمایشگاه کتاب امسال با شعاری برگزار می‌شود که از همان ابتدا ذهن را درگیر می‌کند: «برای ایران». سه واژه‌ی ساده که پرسشی عمیق در دل آن‌ها نهفته است، ما چه می‌توانیم برای ایران انجام دهیم و چه نسبتی میان خواندن و ساختن

این سرزمین وجود دارد؟

در جهانی که روز به روز در آن شتاب و تغییر بیشتر می‌شود، یکی از موثرترین کنش‌ها، خواندن است. خواندن یعنی مکث کردن، یعنی ژرف دیدن، یعنی ارتباط برقرار کردن با آن چه پشت ظاهرها پنهان مانده است. ایران، سرزمینی ست با تنوعی شگفت‌انگیز از تجربه‌ها، تاریخ‌ها، زبان‌ها و رؤیاها. ما در کشوری زندگی می‌کنیم که از دل قرن‌ها عبور کرده، روایت‌های پرشمار و گوناگونی از خود به‌جا گذاشته و هنوز در مسیر پرسش و شدن است.

خواندن برای ایران، یعنی تلاش برای درک این گستره‌ی پیچیده و پرمعنا. یعنی آموختن شنیدن صداهایی که از دل متن‌های تاریخی، ادبی، پژوهشی و خاطره‌نگارانه برمی‌خیزند. کتاب، پلی است میان گذشته و آینده. میان خاطره و تخیل. وقتی برای ایران می‌خوانیم، در واقع به دنبال آن هستیم که خودمان و جامعه‌مان را بهتر بشناسیم؛ در بستر تاریخی، فرهنگی و انسانی‌اش. کتابخانه‌ی یک ملت، حافظه‌ی زنده‌ی آن ملت است.

افزایش ۲۰ درصدی ناشران نمایشگاه کتاب و اختصاص ۲۰۰ میلیارد تومان یارانه

در نشست خبری
سی‌وششمین نمایشگاه
کتاب تهران
اعلام شد؛

نشست خبری سی‌وششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، دوشنبه (۱۵ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴) با حضور محسن جوادی، رئیس نمایشگاه، ابراهیم حیدری، قائم‌مقام نمایشگاه و مهدی اسماعیلی‌راد، معاون امور ناشران نمایشگاه در سالن غدیر (طبقه منفی یک) ساختمان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار شد.

جوادی رئیس سی‌وششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با بیان اینکه رابطه خواندن و ایران قدیمی است گفت: شعار نمایشگاه «بخوانیم برای ایران» است. هر وقت ایران شکوهی داشته خواندن و کتاب در آن عزیز بوده و اگر دوره‌ای شأن خودش را از دست داده، ما از خواندن و کتاب غفلت کرده بودیم.

وی ویژگی‌های اصلی دوره سی‌وششم را حضور حداکثری صنف و فعالان نشر و مردم دانست و افزود: علاوه‌براین به وجه بین‌المللی نمایشگاه توجه شده و تلاش کردیم کتاب‌های منتشر شده سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ عرضه شود.

جوادی با اشاره به برنامه‌های بین‌المللی نمایشگاه کتاب تهران به برخی از این اقدامات اشاره و بیان کرد: برنامه‌هایی مانند فلوشیپ و بریکس، برخی از این

اقدامات است که فقط به عرضه کتاب محدود نیست. نمایشگاه فرصتی برای اهل قلم و دانش است تا فقط بازار کتاب نباشد و فضایی برای اندیشیدن و تعامل و گفت‌وگوی فکری برقرار باشد.

اختصاص یارانه عمومی در دوره سی و ششم

رئیس سی‌وششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران درباره یارانه خرید کتاب هم توضیح داد: یارانه دانشجویان با سقف خرید یک میلیون تومان، ۵۰۰ هزار تومان است؛ ۵۰ درصد مشارکت معاون امور فرهنگی و ۵۰ درصد خود دانشجویان. برای کتاب‌های خارجی نیز ۱۰ میلیارد تومان، یارانه به کتاب‌های جدید اختصاص دارد، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز آورده‌ای داشته است. برای نهادها و موسسات نیز تا سقف ۳۰ درصد مشارکت داریم، البته آورده نهادها به قدری زیاد است که ۲۰ درصد نیز رقم زیادی خواهد بود.

سرپرست معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به توزیع یارانه فیزیکی گفت: اقشار مختلف مانند دانشجویان، استادان، طلاب، یارانه دارند اما عموم خریداران نمایشگاه مورد غفلت قرار

می‌گرفتند، بنابراین طرحی در نظر گرفته شده که یارانه عمومی نیز داشته باشیم و کسانی که قصد بازدید از نمایشگاه را دارند، از قبل ثبت نام می‌کنند و در نمایشگاه خرید نمایشگاه انجام می‌دهند. وی در ادامه از نهادها و موسسات مختلف مانند مجموعه مصلی، گمرک، آتش‌نشانی، شهرداری، برای مشارکت در برپایی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران تشکر کرد و گفت: مدعی نیستیم که نمایشگاه کتاب تهران، کامل است نقص‌هایی دارد اما با همه توان، تلاش کردیم تا به اینجا برسیم و امیدوارم به چشم شما نیز این تلاش خوب دیده شود.

غرض رسیدن کتاب به دست مخاطب است

وی با بیان اینکه معاونت امور فرهنگی به زنجیره صنعت نشر، نگاه یکدستی دارد تاکید کرد: غرض رسیدن کتاب، به دست مخاطب است. ابتدای سال تلاش کردیم نوعی نقدینگی برای حوزه نشر ایجاد کنیم. نگران وضعیت کتابفروشان هستیم اما آن چیزی که برای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مقدور بود، انجام دادیم و خوشبختانه نشر و کتابفروشان هم همیشه همراه بوده‌اند. جوادی درباره هزینه‌های نمایشگاه بین‌المللی کتاب

● خواندن برای آینده

و در نهایت، باید بخوانیم نه فقط برای شناخت گذشته یا درک اکنون، بلکه برای ساختن آینده. آینده‌ای که بدون کتاب، بدون فکر، بدون زبان، ممکن نیست. ما باید کودکانمان را به خواندن عادت دهیم، نه از سر اجبار بلکه به عنوان ابزار تفکر انتقادی. باید مدرسه-هایمان را کتابخانه‌محور کنیم. باید روایت‌گری را آموزش دهیم، تا بچه‌ها بتوانند خودشان را بنویسند. چون آن‌که نمی‌تواند بنویسد، محکوم به نادیده ماندن است. ما باید برای ایران بخوانیم، تا نسل بعد، چیزی بیش‌تر از ما داشته باشد؛ حقیقت، تخیل، امکان، زبان.

و اگر روزی پرسیدند: شما برای ایران چه کردید؟

بگوئیم: ما خواندیم.

با چشم باز، با دل ناآرام، با ذهن مشتاق.

خواندیم، چون ایران را دوست داشتیم نه از سر خیال.

بلکه از سر آگاهی.

و این شاید آغاز هر چیز باشد.

است. این‌ها بدون کتاب، بدون تأمل، و بدون مشارکت فعال شهروندان در فرایند فهم، امکان‌پذیر نیست.

خواندن برای ایران یعنی احترام به تفاوت‌ها و تلاش برای یافتن زبان مشترک. یعنی نگاهی همدلانه‌تر به جامعه، و مسئولیتی بزرگ‌تر در قبال نسل‌های آینده. ایران، خانه‌ی پرسش‌های بی‌شماری است و کتاب، ابزاری برای جست‌وجوی پاسخ‌هایی بهتر.

● خواندن یعنی مقاومت در برابر ابتذال

ما در زمانه‌ی زندگی می‌کنیم که سطحی‌نگری، خشونت، رسانه‌ای و تحقیر دانایی، شایع شده‌اند. در چنین شرایطی، خواندن برای ایران یعنی ایستادن برابر ابتذال. یعنی نپذیرفتن کلیشه‌ها. یعنی یافتن زبان‌هایی تازه برای گفتن دردهایی قدیمی. ما باید برای ایران بخوانیم تا واژه‌ها دوباره معنا بیابند. تا «وطن» فقط یک شعار نباشد، بلکه جایی باشد که در آن می‌شود گفت، می‌شود شنید و می‌شود رؤیا داشت.

هر کتاب، فرصتی است برای نگرستن به ایران از زاویه‌ای نو؛ گاه از چشم یک شاعر، گاه از دیدگاه یک معلم، گاه از تجربه‌ی یک کودک، یک مادر، یک دانشمند یا یک روستایی. این گوناگونی صداهاست که پیکره‌ی زنده‌ی ایران را شکل می‌دهد، و ما با خواندن آن‌ها، به نقشه‌ی فرهنگی و ذهنی کشورمان شکل تازه‌ای می‌دهیم.

● برای ایران خواندن، یعنی امید داشتن

برای ایران خواندن، همچنین یعنی امید داشتن. امید به گفت‌وگو، به پیوند، به اصلاح، به همدلی، کتاب‌ها تنها انتقال‌دهنده‌ی اطلاعات نیستند؛ حاملان رؤیا، اخلاق و اندیشه‌اند. آن‌ها ما را به فکر وامی‌دارند، و این همان آغاز گفت‌وگو است؛ گفت‌وگویی که جامعه را پیش می‌برد.

در دوران گذار و پیچیدگی، خواندن نقش دوجندانی پیدا می‌کند. زیرا با ما امکان می‌دهد تا میان هیاو، صدای معنا را بشنویم. ایران امروز، بیش از همیشه نیازمند اندیشیدن، خیال‌ورزی، و کاوش در بنیان‌های فرهنگی‌اش

کردیم چون رویکرد اصلی معاونت امور فرهنگی است. وی با بیان اینکه دیپلماسی فرهنگی را امسال دنبال کردیم گفت: عراق با ۲۰ ناشر و چهره‌های برتر فرهنگی در نمایشگاه حضور داشت و امیدوارم تعاملات و روابط فرهنگی بین دو کشور در ادامه تقویت شود.

● برگزاری نخستین فلوشیپ نشر تهران

حیدری به برگزاری نخستین فلوشیپ نشر تهران اشاره کرد و افزود: امسال با همکاری انجمن فرهنگی ناشران کودک و نوجوان بخش ادبیات نشر کودک و نوجوان را در فلوشیپ دنبال می‌کنیم. ۸۰ مهمان خارجی و ۵۰ مهمان داخلی برای حضور در این رویداد، ثبت‌نام کردند و در طول مدت نمایشگاه نشست‌های تخصصی در این بخش برگزار خواهد شد. همچنین ۴۰ مهمان از کشورهای مختلف در نمایشگاه کتاب تهران، حضور دارند و برنامه‌های فرهنگی متعددی در حاشیه نمایشگاه کتاب تهران برای آن‌ها پیش‌بینی شده است.

● ۹۰۰ غرفه در شبستان جانمایی شده‌اند

وی با بیان اینکه ناشران در فضایی به وسعت ۷۵ هزار مترمربع جانمایی شده‌اند، گفت: طبق آمار ۲ هزار و ۳۶۳ ناشر حضور دارند که هزار و ۳۲۶ ناشر در بخش حضوری هستند و مجموع آن‌ها در بخش مجازی، کتاب عرضه می‌کنند.

وی با طرح این موضوع که امسال ۹۰۰ غرفه در شبستان جانمایی شده‌اند بیان کرد: سال‌های گذشته رویکرد بر تقویت بخش مجازی بوده و حدود ۷۰۰ ناشر در شبستان جانمایی می‌شدند. رویکرد کنونی تقویت این رویداد فرهنگی با حضور ناشران و اقشار فرهنگی است.

● عراق با ۲۰ ناشر و چهره‌های برتر فرهنگی به نمایشگاه می‌آید

در بخش دیگر این نشست، ابراهیم حیدری با بیان اینکه غرفه‌ها برای چیدمان کتاب، آماده و تحویل ناشران شده است افزود: رویکردهای اصلی در برگزاری نمایشگاه کتاب ۱۴۰۴ ترویج ارزش‌های اسلامی و انقلابی و سبک زندگی ایرانی و اسلامی، تقویت بخش مجازی در رویکرد اجرایی و سایر حوزه‌ها با تخصیص بن بیشتر است.

وی افزود: حدود ۲۰۰ میلیارد تومان به حوزه یارانه‌ها اختصاص داده شده است و امیدوارم همه دانش‌آموزان از این یارانه بهره‌مند شوند. رویکرد دیگر تقویت اقتصاد نشر با ایجاد پل تخصصی گفت‌وگو بین ناشران و کارگزاران داخلی و بین‌المللی حوزه نشر با هدف تقویت دیپلماسی فرهنگی است.

حیدری با طرح این موضوع که در این دوره به بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و نشر الکترونیک اهمیت داده شده است، گفت: به همین دلیل بخش فناوریانه نشر را ایجاد

۱۴۰۴ تهران عنوان کرد: رویکرد، معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کاهش هزینه‌ها است. به‌طور معمول با نرخ تورم اگر بخواهیم محاسبه کنیم، باید نصف رقم قبلی، هزینه اضافه شود اما در جاهایی که امکان دارد، هزینه‌ها را کاهش می‌دهیم و رویکرد این است که سهم بن را دو برابر، نسبت به هزینه اجرا داشته باشیم. مهدی اسماعیلی‌راد در ادامه با اشاره به واسطاری امور اجرایی نمایشگاه به صنف گفت: از بعد نماز عید فطر، تیم اجرایی و پشتیبانی نمایشگاه کتاب تهران، به شکل شبانه‌روزی در مصلى مستقر شد و با توجه به محدودیت زمانی امور اجرایی به شکل خوبی پیش رفت، همکاری مصلى موجب شد امسال بخش دانشگاهی و آموزشی از طبقه سوم به طبقه همکف انتقال داده شود. بنابراین امسال همه فعالیت ناشران در فضای مسقف خواهد بود و موجب می‌شود که در بحث متراژ، مشکلاتی نداشته باشیم چون از سوی ناشران عمومی تقاضای بیشتری داشتیم.

نظم جدید نمایشگاه کتاب

آیا حذف کتابفروشی‌ها راهکار مناسبی است؟

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران فقط یک رویداد فرهنگی نیست؛ انگار سالی یک‌بار، قلب صنعت نشر تندتر می‌زند، انبارهای کتاب سبک می‌شوند، ناشران لبخند محتاطی می‌زنند و خواننده‌ها دوباره یادشان می‌آید که کتاب هنوز زنده است. اما این همه‌ی ماجرا نیست. پشت این شور موقت، صنعت نشر همچنان با چالش‌هایی عمیق دست‌وپنجه نرم می‌کند: اقتصاد لرزان، افزایش هزینه‌های تولید، کم‌رنگ شدن نقش کتابفروشی‌ها، سهم ناچیز در بازار جهانی کتاب، و مهم‌تر از همه، نیاز به بازتعریف ساختارها و سیاست‌گذاری‌ها. درست در چنین بزنگاهی، نشست پای صحبت کسی مثل محمود آموزگار که هم تجربه سال‌ها مدیریت صنفی دارد و هم نگاهی تحلیلی و دغدغه‌مند، فرصتی است برای بازخوانی وضعیت امروز نشر و نمایشگاه کتاب. او نه تنها از اهمیت این رویداد و جایگاه نمادینش در تقویم فرهنگی کشور می‌گوید، بلکه با نگاهی انتقادی و در عین حال واقع‌بین، به آینده‌ای اشاره می‌کند که اگر برایش برنامه نداشته باشیم، ممکن است تنها چیزی که از نمایشگاه باقی بماند، خاطره‌ای شلوغ و کوتاه‌مدت باشد. در این گفت‌وگو، از ضرورت تقویت بعد بین‌المللی نمایشگاه، از حلقه مفقوده ارتباط با جهان، از تجربه‌های نیمه‌تمام و از راه‌هایی صحبت کردیم که شاید مسیر کتاب را به مسیر جامعه نزدیک‌تر کند.

■ نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران یکی از رویدادهای فرهنگی برجسته کشور است که دیدگاه‌ها و نظرات متعددی از سوی کارشناسان حوزه نشر و فرهنگ درباره آن مطرح شده است. برخی کارشناسان معتقدند که این رویداد باید وجه نمایشگاهی خود را تقویت کرده و از تمرکز بر جنبه فروشگاهی کاسته شود. با این حال، در ۳۵ دوره گذشته، به دلیل چالش‌های متعدد در حوزه نشر، این نمایشگاه عمده‌تأثیر بخش فروش متمرکز بوده است. اگرچه برنامه‌های جنبی متعددی برای آن طراحی شده، اما این برنامه‌ها نتوانسته‌اند وجه نمایشگاهی را به‌طور کامل تقویت کنند. دیدگاه شما در این زمینه چیست؟

نمایشگاه کتاب تهران بر اساس قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مصوب اسفند ۱۳۶۵، شکل گرفت. پس از تصویب این قانون، اولین دوره نمایشگاه در آبان ۱۳۶۶ برگزار شد. در آن زمان، هدف این بود که برخی کتاب‌های خارجی در کنار آثار ناشران داخلی عرضه شوند. در دوره نخست، تعداد ناشران داخلی به حدود ۲۰۰ ناشر نمی‌رسید. اکنون، با مقایسه‌ای جالب، تعداد ناشران ثبت‌نام‌کننده در نمایشگاه به حدود ۲ هزار و ۶۰۰ تا ۲ هزار و ۷۰۰ ناشر رسیده است. از همان ابتدا، این رویداد با مشکلی جدی مواجه شد که همان گرایش به کمیت‌گرایی بود. تمرکز بر افزایش تعداد بازدیدکنندگان و ناشران، بدون توجه کافی به کیفیت، باعث شد که جنبه‌های کیفی نمایشگاه کمتر مورد توجه قرار گیرد. دولت‌های مختلف در دوره‌های گوناگون با افتخار از آمار بازدیدکنندگان، مانند ۶ میلیون نفر، سخن گفته‌اند که در منطقه خاورمیانه جایگاه ویژه‌ای دارد. این آمار، اگرچه بزرگ است، اما بررسی عمیق‌تر نشان می‌دهد که این کمیت‌گرایی اشکالاتی را در پی داشته است که باید

شناسایی و برطرف شوند.

■ این اشکالاتی که به آن اشاره می‌کنید شامل چه مواردی می‌شود؟

یکی از مهم‌ترین انحرافات در این مسیر، تزریق یارانه به نمایشگاه کتاب تهران بود. این یارانه‌ها به‌گونه‌ای طراحی شد که در بخش کتاب‌های خارجی، حدود ۸۰ درصد خریده‌ها توسط کتابخانه‌های دانشگاهی و دستگاه‌های دولتی انجام می‌شد و تنها ۲۰ درصد به خریده‌های خصوصی اختصاص داشت. در بخش داخلی نیز وضعیت مشابه بود و عمده خریده‌ها توسط نهادهای دولتی صورت می‌گرفت. این نهادها به دلیل یارانه‌های ارائه‌شده، خریده‌های خود را به ایام نمایشگاه ماکول می‌کردند تا از تخفیف‌ها بهره‌مند شوند. این امر به کاهش درآمد کتاب‌فروشی‌ها و تضعیف جایگاه آن‌ها منجر شد. این ناهنجاری باعث شد که فروش کتاب که می‌توانست به کتاب‌فروشی‌ها اختصاص یابد، به نمایشگاه محدود شود. در کشورهایی مانند آلمان که قانون قیمت ثابت کتاب اجرا می‌شود، کتاب‌فروشی‌ها نقش مهمی دارند. در این کشورها، کتابخانه‌ها ملزم نیستند که حتماً از کتاب‌فروشی‌ها خرید کنند، اما توصیه می‌شود که این کار را انجام دهند. کتاب‌فروشی‌ها با ارائه تخفیف‌های مناسب، متناسب با حجم خرید کتابخانه‌ها، آن‌ها را به خرید از خود ترغیب می‌کنند تا از خرید مستقیم از ناشران جلوگیری شود. این سیاست به حفظ جایگاه کتاب‌فروشی‌ها کمک می‌کند، زیرا کتاب به عنوان کالایی ویژه تلقی می‌شود که نمی‌توان با آن مانند کالاهای عمومی برخورد کرد. مطالعات نشان داده‌اند که وجود کتاب‌فروشی‌ها در مناطق مختلف به کاهش جرم و جنایت کمک می‌کند. به همین دلیل، حفاظت از کتاب‌فروشی‌ها و وظیفه‌های همگانی محسوب می‌شود.

■ آیا در دوره‌های مختلف برای نیل به این موضوع اقداماتی هم انجام شد؟

در دولت‌های یازدهم و دوازدهم، تلاش‌هایی برای اصلاح این روند انجام شد. صرفه‌جویی در یارانه‌های نمایشگاه و تخصیص آن‌ها به حمایت از کتاب‌فروشی‌ها، مانند تأسیس و تجهیز آن‌ها، از جمله اقداماتی بود که نتایج مثبتی به دنبال داشت. اگر این روند ادامه می‌یافت، می‌توانست به نتایج تعیین‌کننده‌ای منجر شود. با این حال، در دولت سیزدهم این روند متوقف شد و دستاوردهای پیشین تا حد زیادی از بین رفت.

■ اکنون که نمایشگاه کتاب تهران در گام سی‌وششم قرار دارد، فکر می‌کنید برای این رویداد باید چگونه باشد؟

برنامه‌های جنبی نمایشگاه، مانند دعوت از نویسندگان برای سخنرانی یا برگزاری جلسات گفت‌وگو درباره مسائل نشر، معمولاً با استقبال کمی مواجه می‌شوند. به دلیل خستگی بازدیدکنندگان ناشی از حضور طولانی در نمایشگاه، بسیاری از آن‌ها از این جلسات به عنوان فرصتی برای استراحت استفاده می‌کنند. این موضوع نشان‌دهنده نیاز به تغییر جهت‌گیری نمایشگاه به سمت کیفیت‌گرایی است. نمایشگاه نباید صرفاً به عنوان رویدادی ۱۰ روزه دیده شود، بلکه باید به عنوان فرصتی برای بهبود مسیر آینده نشر و فرهنگ تلقی شود. در دولت‌های یازدهم و دوازدهم، اقداماتی در این راستا انجام شد، اما در دولت سیزدهم این روند متوقف شد. واگذاری مسئولیت به تشکلهای صنفی برای مدیریت نمایشگاه، یکی از راهکارهای مؤثر در بهبود کیفیت و کاهش هزینه‌ها بود که در دولت‌های قبلی آغاز شده بود.

■ به نظر شما برای تقویت هویت فرهنگی نمایشگاه کتاب تهران و تبدیل آن به یک رویداد معتبر در سطح

فروش مستقیم در نمایشگاه می‌تواند نظم موجود را مختل کند، زیرا کتاب‌فروشی‌ها برای عرضه کتاب‌های ناشران دیگر وارد نمایشگاه می‌شوند، در حالی که ناشران ملزم به عرضه تنها کتاب‌های خود هستند.

شد. معتقدم که دولت باید با جدیت از ایده حمایت از کتاب‌فروشی‌ها پشتیبانی کند. طرح‌های فصلی، کاهش یارانه‌های نمایشگاه و تشویق ناشران به ارائه تخفیف‌های متعارف، از جمله اقداماتی است که می‌تواند به این هدف کمک کند. در نمایشگاه‌های معتبر جهانی، مانند پاریس، گوادل‌الاخارا و بوینس آیرس، فروش کتاب در برخی موارد آزاد است، اما تخفیف‌ها توسط ناشران و نه دولت ارائه می‌شود. ویژگی اصلی این نمایشگاه‌ها، برگزاری جلسات آسیب‌شناسی و ارائه راهکار برای مسائل نشر است که به بهبود کیفیت رویداد کمک می‌کند. در مقابل، نمایشگاه کتاب تهران با هیاهو و شلوغی همراه است که مانع از تحقق اهداف کیفی می‌شود. بنظرم لازم است با بازنگری در مسیر این رویداد، آسیب‌ها شناسایی شده و به تدریج اصلاح شوند. نمایشگاه باید به جایگاهی شایسته به عنوان رویدادی فرهنگی و بین‌المللی دست یابد. این امر نیازمند پذیرش آسیب‌های موجود، یافتن راه‌حل‌های مناسب و حرکت تدریجی به سمت کیفیت‌گرایی است.

نقش کلیدی در حفظ هویت و پایداری فرهنگی ایران در برابر تهاجمات تاریخی ایفا کرده است.

■ در سال‌های اخیر، نقدها و نظرات مختلفی درباره حذف یا کاهش نقش کتابفروشان در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران مطرح شده است. برخی معتقدند که این تصمیم می‌تواند بر فرآیند فروش کتاب‌ها و دسترسی مستقیم مخاطبان به آثار جدید تأثیر منفی بگذارد، در حالی که دیگران بر این باورند که نمایشگاه باید به یک فضای فرهنگی و تخصصی‌تر تبدیل شود و از تمرکز صرف بر فروش بکاهد. با توجه به تجربه‌های شما و چالش‌هایی که صنعت نشر در این زمینه با آن مواجه است، نظر شما درباره این تغییرات چیست؟ آیا حذف کتابفروشان از نمایشگاه می‌تواند به توسعه کیفیت فرهنگی و محتوایی این رویداد کمک کند یا نه؟

درباره حضور کتاب‌فروشی‌ها در نمایشگاه، در دو دوره گذشته تلاش‌هایی برای مشارکت آن‌ها از طریق سامانه بازار کتاب انجام شد، اما در دوره اخیر تصمیم به عدم حضور آن‌ها گرفته شد. این تصمیم با توجه به هدف تقویت جایگاه کتاب‌فروشی‌ها و جلوگیری از فروش مستقیم کتاب در نمایشگاه، قابل دفاع است. فروش مستقیم در نمایشگاه می‌تواند نظم موجود را مختل کند، زیرا کتاب‌فروشی‌ها برای عرضه کتاب‌های ناشران دیگر وارد نمایشگاه می‌شوند، در حالی که ناشران ملزم به عرضه تنها کتاب‌های خود هستند. به عنوان مثال، در مواردی مشاهده شده که ناشرانی با غرفه‌های جداگانه، کتاب‌های یکدیگر را عرضه می‌کردند و این اقدام با اخطار مواجه

جهانی، چه اقدامات مؤثری می‌توان انجام داد؟ آیا این نمایشگاه توانسته است به عنوان یک رویداد بین‌المللی تأثیرگذار شناخته شود یا هنوز نیاز به پیشرفت‌های بیشتری در این مسیر دارد؟

در بخش بین‌المللی، حضور ناشران خارجی یا عرضه کتاب‌های خارجی عمدتاً با هدف فروش و کسب درآمد بوده است. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در زمینه تسهیل واردات کتاب‌های دانشگاهی خارجی نقش مهمی ایفا کرده است. به عنوان مثال، در یکی از دوره‌های نمایشگاه، غرفه‌ای به آثار نویسندگان ایرانی که توسط ناشران داخلی منتشر شده بودند اختصاص یافت و حدود چند هزار عنوان کتاب به نمایش گذاشته شد. این اقدام نشان‌دهنده تلاش وزارت ارشاد برای دسترسی دانشگاه‌ها، دانشجویان و اساتید به کتاب‌های خارجی است. در این میان معتقدم برای اینکه نمایشگاه کتاب تهران به معنای واقعی کلمه بین‌المللی شود، باید الزامات جهانی، مانند رعایت حقوق پدیدآورندگان، مورد توجه قرار گیرد. یکی از موانع پذیرش ایران در مجموعه جهانی نشر، عدم پایبندی کافی به این اصول است. هویت فرهنگی ایران، که ریشه در آثار ادبی بزرگانی چون فردوسی، مولوی، حافظ و سعدی دارد، می‌تواند به تقویت بخش بین‌المللی کمک کند. به گفته ایران‌شناس اتریشی، برت فراگتر، ایران ثروتمندترین کشور جهان است، نه به دلیل منابع طبیعی، بلکه به دلیل میراث فرهنگی و ادبی بی‌نظیری که دارد. این میراث، که از سوی کشورهای دیگر بی‌همتا تلقی می‌شود، پتانسیل بالایی برای معرفی ایران به عنوان کشوری با فرهنگ غنی دارد. زبان فارسی نیز

سه سال دوری، یک بازگشت و راهی که هنوز ناتمام است؛

ابراهیم کریمی

رئیس اتحادیه ناشران و کتابفروشان تهران

بدیهی است اتحادیه ناشران و کتابفروشان تهران، بزرگ‌ترین اتحادیه ناشران و کتابفروشان در کشور است؛ هرچند در چند شهر بزرگ مثل مشهد و قم نیز اتحادیه داریم که اتفاقاً روابط خوبی هم با آنها برقرار است اما اتحادیه ناشران و کتابفروشان تهران به عنوان قدیمی‌ترین و کماکان اعضای کثیر و متنوعش می‌تواند نقطه قابل اتکایی برای احصای نیازها، مطالبات صنف ناشران و کتابفروشان کشور قلمداد شود و در تصمیم‌سازی‌ها به شکلی تأثیر بگذارد که سیاست‌های نمایشگاه تعداد قابل توجهی از ناشران و کتابفروشان کشور را پوشش دهد. می‌توان گفت که موزعان و ناشران عضو اتحادیه ناشران و کتابفروشان تهران شبکه‌ای منسجم با کتابفروشان و ناشران سطح کشور دارند. پس سوالی که جوابش آشکار است این است

بازگشت آرام یک نهاد صنفی به قلب صنعت نشر

توجه و تأمل تأثیرگذاری و بهره‌وری در دولت‌ها را مشخص می‌کند.

اتحادیه ناشران و کتابفروشان پس از حدود سه سال به مجموعه نمایشگاه بازگشت، هرچند بسیار محتاطانه و پر فراز و نشیب بود و جامعه نشر و کتابفروش و موزعان کشور در فشار مالی و اقتصادی بسیار! اما در همین ابتدا استقبال همکاران تهران و شهرستانی‌مان را در ثبت‌نام شاهدیم، هرچند تا رسیدن به مسیر مطلوب و اعتماد سازی راه درازی در پیش داریم. اتحادیه ناشران و کتابفروشان تهران هم تا به حال در هیچ جلسه رسمی و غیر رسمی مطالبات حوزه‌ای را بدون توجه به تأثیرش بر حوزه‌های دیگر پیگیری نکرده و عملاً اگر به مطالبات و پیشنهادهایش توجهی بیش از پیش شود برای کل جامعه نشر و کتابفروشی و کتابخوانان کشور مفید است. در نهایت جایگاه اتحادیه آن قدر قانونی است که دولت‌های مختلف در استفاده از امکانات اتحادیه‌ها می‌توانند مسیرهای کوتاه و موثرتری را طی کنند و البته بعضی دولت‌ها ترجیح دادند به این شکل نباشد که باید گفت صلاح مملکت خویش خسروان دانند.

که تعامل تأثیرگذار حاکمیت با این نهاد صنفی قانونی به سود و زیان چه اشخاصی است. بر اساس توضیحات بالا می‌توان با اندکی تسامح، اتحادیه را به عنوان یک نهاد کاملاً صنفی، قانونی و مردم نهاد که شرح وظایفی مشخص شده در قانون کشور دارد نه دستورات عمل، مظهر صنف شناخت. در این میان اتحادیه و اصولاً صنف هرچه بیشتر به معنای کل نه به معنای جزء جزء دیده شود می‌تواند به جای اینکه سیاست‌گذاری‌های حاکمیت را از مسیر بازسازی و حفظ و ترویج فرهنگی، به سهم‌دهی و چانه زنی بیندازد، بیشتر نقش آفرینی کند و مشکلات کلان و در نهایت جزئی حوزه کتاب بهتر و سریع‌تر حل می‌شود.

قطعاً در یک خانواده اختلاف سلیقه‌هایی است اما در نهایت آنچه قابل اعتماد نگاه فراگیر است نه بخش نگری که در شکل افراطی‌اش سهم‌خواهی تعبیر شود. در واقع اتحادیه با عناصر و اختیار نهادی‌اش می‌تواند مشکلات کلان، میان‌بخشی و بخشی را حل و فصل کند به شرط اینکه از بیرون به این اختلافات دامن زده نشود و صد البته این به معنی عدم توجه به تشکلهای دیگر نیست ولی نحوه

کودک دیروز با امروز فرق دارد آیا کتاب‌ها هم فرق کرده‌اند؟

فتح‌الله فروغی

رئیس هیئت مدیره انجمن ناشران کودک و نوجوان

مجازی هستند، توانسته‌ایم جایگزین مناسبی برای آن‌ها فراهم آوریم؟ آیا بنابر سند ملی خواندن، توانسته‌ایم بستر ترویج خواندن آگاهانه و مفید را به عنوان زیربنای تفکر انتقادی و خلاق برای کودکان و نوجوانانمان مهیا کنیم؟ و خلاصه آیا آموزش و پرورش برنامه‌های آموزشی و درسی و به طور کلی ساختار و سازمان آموزش رسمی ما توانسته است در کنار کتاب درسی نسبت به مطالعه مفید و آگاهانه و تشویق جامعه دانش‌آموزی برای خواندن کار شایسته‌ای انجام دهد؟ و دیگر پرسش‌هایی که ما را با پاسخ‌های منفی روبرو خواهد کرد!

بنظر می‌رسد راه برون‌رفت از این وضعیت ناخرسندکننده، تک‌بعدی و یک‌جهت نخواهد بود و به مجموعه‌ای از عوامل بستگی دارد که همت، کوشش و جدیت همه کنش‌گران این حوزه و به‌ویژه سیاستگذاران فرهنگی را طلب می‌کند.

تا انگیزه‌های لازم برای انتخاب آن‌ها فراهم آورد، زیرا کودکان امروز خود انتخاب کنند. واقعیت این است که جهان کودکان و نیازهای آن‌ها طی سال‌های اخیر دچار تغییرات و تحولات سریع و پیش‌رونده‌ای شده است، کودک و نوجوان دهه‌های اخیر تفاوت‌های معناداری با دهه‌های گذشته دارند و این موضوع مسئولیت ما پدیدآورندگان و همه عناصر دخیل در تولید آثار برای کودکان و نوجوانان سال‌های اخیر را بیشتر و بیشتر می‌کند تا آنجا که به نظر می‌رسد، نوعی پوست‌اندازی در سیاست‌گذاری فرهنگی برای ارائه بسته‌های فرهنگی و به ویژه برای تولید کتاب کودک و نوجوان ضرورت دارد.

این ضرورت را می‌توان با یک بررسی کارشناسانه و چند پرسش روشن‌تر کرد: آیا این روزها با تنوع و نوآوری لازم با آثار مرتبط با کودکان روبرو هستیم؟ آیا مطابق با رشد سریع ذهنی کودکان و نوجوانان که در معرض انواع رسانه‌های

بنابر شاخص‌های توسعه انسانی که سازمان علمی فرهنگی یونسکو اعلام کرده است؛ دسترسی کودکان به دانش به عنوان جایگاه دوم پس از حق زیستن مورد تأکید قرار گرفته است. دانش و دسترسی به آن اگرچه می‌تواند از طرق مختلف قابل دریافت برای کودکان و نوجوانان باشد، اما رسانه‌های مکتوب و در راس آن کتاب جایگاه بالاتری راس دارد. به‌جاست اگر گفته شود جهان کودکان با کتاب شکوفا می‌شود و دروازه‌های جهان به سوی آنان باز! بدین لحاظ شایسته است، آنچه برای این گروه مخاطب تولید می‌شود، بتواند کارکردی متناسب با نیاز آنان داشته باشد

مدیریت ناشران دانشگاهی؛ کلید پاسخ به نیازهای آموزش عالی کشور

و گروه‌های آموزشی قرار دارد.

۲ حمایت از نشر تخصصی و بومی‌سازی منابع علمی

مدیریت این بخش توسط انجمن، می‌تواند فرصتی برای حمایت هدفمند از ناشران داخلی باشد که در حوزه تولید منابع علمی و دانشگاهی به زبان فارسی فعالیت می‌کنند. انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی در چند سال اخیر با برگزاری جشنواره ملی نشر دانشگاهی و حمایت از کتاب برگزیده دانشگاهی این موضوع را بطور جد پیگیری کرده است.

۳ هماهنگی بهتر با دانشگاه‌ها، مراکز علمی و کتابخانه‌ها

در این میان انجمن فرهنگی ناشران دانشگاهی می‌تواند حلقه اتصال موثرتری میان ناشران و نهادهایی مانند وزارت علوم، دانشگاه‌ها و کتابخانه‌های مرکزی است. این ارتباط، نه تنها باعث تسهیل سفارش‌های عمده و تخصیص پارانه می‌شود، بلکه از هدررفت منابع در خرید کتاب‌های غیرضروری جلوگیری می‌کند که انجمن هرسال با برگزاری نمایشگاه تخصصی کتاب دانشگاهی با رویکرد تجهیز کتابخانه‌های تخصصی و دانشگاهی و با حمایت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی این مقوله را بصورت کامل انجام داده است و در سال ۱۴۰۳ حدود ۱۵ میلیارد ریال پارانه از طرف معاونت محترم امور فرهنگی برای این منظور اختصاص یافت.

۴ توان اجرایی و تجربه برگزاری برنامه‌های تخصصی

انجمن دارای سابقه برگزاری نشست‌های تخصصی، کارگاه‌های آموزشی و نشست‌های علمی است. این توانایی می‌تواند بخش دانشگاهی را از حالت صرفاً فروشگاهی خارج کرده و به فضایی برای تبادل دانش و ارتقای سطح علمی تبدیل کند. واگذاری مدیریت بخش دانشگاهی نمایشگاه کتاب به انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی، اقدامی هوشمندانه و لازم برای ارتقای کیفیت علمی نمایشگاه، افزایش اثربخشی پارانه‌های فرهنگی، و هم‌سویی بیشتر با نیازهای نظام آموزش عالی کشور است. این واگذاری، نمونه‌ای موفق از مشارکت نهادهای تخصصی در مدیریت فرهنگی محسوب می‌شود.

۴ تقویت استقلال حرفه‌ای و فرهنگی نشر

مدیریت دولتی، هرچند ممکن است حمایت‌هایی را در پی داشته باشد، اما همواره با خطر سیاست‌زدگی، کندی فرآیندها و عدم تطابق با نیازهای واقعی بازار همراه است. با واگذاری امور اجرایی به ناشران می‌تواند مستقل‌تر عمل کنند، ابتکار عمل بیشتری داشته باشند و از فضای فرهنگی و اقتصادی متنوع‌تری بهره‌مند شوند.

۵ هم‌راستایی بیشتر با منافع ناشران

تشکل‌ها به طور مستقیم با منافع فعالان نشر در ارتباط هستند. آن‌ها بهتر می‌دانند که چه عواملی بر فروش کتاب، ارتباط با مخاطب و رشد بازار اثر می‌گذارد. به همین دلیل، تصمیم‌گیری‌هایشان در زمینه جانمایی غرفه‌ها، تعرفه‌ها، تبلیغات و برنامه‌ریزی فرهنگی، می‌تواند به نتایج مطلوب‌تری منجر شود.

نمایشگاه کتاب تهران، به عنوان یک سرمایه ملی، نیازمند مدیریتی مبتنی بر تخصص، شفافیت و تعامل است. واگذاری امور اجرایی آن به تشکل‌ها، نه تنها یک گام در راستای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و تقویت بخش خصوصی است، بلکه اقدامی ضروری برای ارتقاء جایگاه نشر در کشور و هماهنگ‌سازی بیشتر میان سیاست‌گذاری فرهنگی و واقعیت‌های بازار نشر محسوب می‌شود و ضروری است حاکمیت به عنوان ناظر و تسهیل‌گر امور اجرایی را حمایت و بر آن نظارت کند.

بخش دانشگاهی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، یکی از مهم‌ترین و تخصصی‌ترین بخش‌های این رویداد فرهنگی است. این بخش به دلیل نوع مخاطبان (دانشجویان، اساتید، پژوهشگران) و محتوای عرضه‌شده (کتاب تخصصی و علمی) نیازمند مدیریتی دقیق، علمی و هم‌راستا با نیازهای آموزش عالی کشور است. در این میان، انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی به عنوان نماینده تخصصی بخش دانشگاهی، واجد صلاحیت و تجربه کافی برای ایفای نقش مدیریتی در این بخش است.

۱ شناخت دقیق از نیازهای علمی و آموزشی کشور

انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی، در تعامل مستقیم با ناشران تخصصی، مراکز علمی، دانشگاه‌ها

کاظم آرمان‌پور

مدیرمسئول انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، به عنوان بزرگ‌ترین رویداد فرهنگی کشور، سال‌هاست که محلی برای عرضه و تقابل اندیشه‌ها و تعامل میان مخاطبان و فعالان حوزه کتاب است. نحوه اداره و مدیریت این رویداد مهم همواره محل بحث و نقد بوده است. یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که در سال‌های اخیر مطرح شده، ضرورت واگذاری امور اجرایی نمایشگاه به تشکل‌های نشر است. این واگذاری نه تنها گامی برای توانمندسازی بخش خصوصی است، بلکه می‌تواند به ارتقای کیفیت و کارآمدی نمایشگاه نیز منجر شود.

۱ تخصص و تجربه تشکل‌ها در مدیریت حوزه نشر

تشکل‌های نشر که سال‌هاست در بطن مسائل نشر حضور دارند و با واقعیت‌های بازار کتاب به خوبی آشنا هستند، این گروه‌ها با نیازها و دغدغه‌های ناشران، روند تولید و اقتصاد حوزه نشر آشنایی عمیق دارند. حضور مستقیم در امور اجرایی نمایشگاه می‌تواند به معنای تصمیم‌گیری آگاهانه‌تر و دقیق‌تر باشد.

۲ چابکی، کارآمدی و انعطاف در اداره نمایشگاه

نهادهای مردم نهاد، برخلاف ساختارهای پیچیده دولتی، از انعطاف‌پذیری بیشتری برخوردارند. آن‌ها می‌توانند با سرعت بیشتری به چالش‌ها پاسخ دهند، روش‌های نوین مدیریتی را اجرا کنند و تصمیم‌گیری‌های کارآمدتری داشته باشند. این ویژگی در مدیریت نمایشگاهی بزرگ و پرمخاطب مانند نمایشگاه کتاب، امتیازی قابل توجه است.

۳ افزایش شفافیت و نظارت در فرآیند اجرایی

واگذاری امور اجرایی، به معنای افزایش مشارکت ناشران و نهادهای عضو در تصمیم‌گیری‌هاست. این مشارکت، نظارت جمعی و شفافیت را تقویت می‌کند و از بروز رانت، انحصار یا تصمیم‌گیری‌های سلیقه‌ای می‌کاهد. همچنین گزارش‌دهی مالی و اجرایی به ناشران، باعث افزایش اعتماد عمومی به روند برگزاری نمایشگاه خواهد شد.

پر کردن جای خالی معلم با کتاب‌های کمک آموزشی

امین آصفی

مدیر مسئول انجمن ناشران آموزشی

بحث عدالت آموزشی، بحث مهمی است که در سند تحول نیز یکی از راهبردهای اصلی را به خود اختصاص داده و درباره راهکارهای رسیدن به آن شرح و بسط فراوانی شده است. مقدمه‌ای که در اسناد بالادستی و طرح‌های کلان این عرصه به آن اشاره شده اینطور می‌گوید که در واقع یکی از شرایط لازم برای یک جامعه متعالی، پویا و توسعه یافته، دستیابی به عدالت، هم به معنای عام آن و هم به معنای خاص آن است. در واقع متصدیان امر بر این باورند که این عدالت آموزشی است که زمینه را برای دستیابی به عدالت اجتماعی فراهم می‌کند. پس عدالت آموزشی نخستین و مهم‌ترین اولویت در میان مسائل است. اگر مسئولان نتوانند آن را تعمیم دهد، قطعا شکاف و فاصله طبقاتی زیاد خواهد شد و نارضایتی و ناهنجاری در سیستم به وجود خواهد آمد. بنابراین هرچه این پدیده بیشتر تعمیم پیدا کند و برای گسترش و بسط آن هم‌اندیشی شود، قطعا به پایداری اجتماع کمک خواهد شد و جامعه پیشرفت و توسعه پیدا می‌کند.

عدالت آموزشی ایجاد فرصت‌های لازم برای برخورداری تمام افراد لازم‌التعلیم کشور از آموزش و پرورش با کیفیت و متناسب با استعدادها و نیازهای فردی و اجتماعی است، به گونه‌ای که از حق هیچ‌یک به نفع دیگری استفاده نشود. این یک تعریف استاندارد از عدالت آموزشی است. اما در کشور ما اتفاق دیگری می‌افتد، یعنی اگر ما بتوانیم تمام دانش‌آموزان لازم‌التعلیم را از سن شش سالگی در زمان اعلام شده وارد کلاس درس کنیم، عدالت آموزشی را اجرا کردیم، این کار از نظر کمی درست است، اما تعریفی که در کشورهای پیشرو آموزشی داریم دسترسی همگان به آموزش با کیفیت، عدالت آموزشی است.

آموزش با کیفیت زمانی حاصل می‌شود که هر دانش‌آموز در هر مدرسه‌ای فرصت برابر برای یادگیری و پیشرفت داشته باشد و در محیط آموزشی‌اش عناصر چهارگانه کیفیت معلم، کیفیت همکلاسی‌ها، کیفیت منابع یادگیری و کتب درسی و کمک آموزشی و شرایط

کلاس به درستی فراهم شده باشد.

اما آیا در مناطق عشایری، مرزنشین، محروم و... دانش‌آموز بعد از حضور در مدرسه به بسته‌های آموزشی، فرهنگی و هنری و همچنین کتابخانه، فرهنگسرا، سینما، تئاتر، آموزشگاه‌های علمی آموزشی، آموزشگاه‌های زبان و... دسترسی دارد؟ آیا در نیمکت او دانش‌آموزان با طبقات اجتماعی مختلف حضور دارند؟ آیا امکان یادگیری از طریق همسین‌های خودش را دارد یا این‌که در کلاس‌های شش پایه و با هفت دانش‌آموز یک مدرسه تشکیل شده است؟ آیا تاکنون برای یک اردوی علمی، آموزشی، زیارتی یا سیاحتی از روستای خود دور شده است؟ یا اینکه از این دانش‌آموزان به دلیل فقر اقتصادی، گذراندن دوره پیش دبستانی، کم سوادی یا بی سواد والدین، نداشتن کتب و ابزار آموزشی و کمک آموزشی، دور بودن مدرسه از محل سکونت و مشکلات تردد و... نمی‌شود انتظار داشت که مانند دانش‌آموزان مرفه فلان مدرسه پایتخت به یک اندازه در یادگیری موفق باشد. چگونه باید شرایط را برای اجرای درست عدالت آموزشی به وجود آورد؟ باید عوامل موثر بر آموزش یعنی معلم، همسالان، منابع یادگیری متنوع، کتاب‌های آموزشی مکمل و کمک آموزشی و تجهیزات و امکانات و هر آنچه که در یک مدرسه خاص فراهم آورده‌ایم را به صورت یکسان و متوازن برای همه دانش‌آموزان توزیع کرد. در این صورت فرقی ندارد که این دانش‌آموز روستایی است یا شهری و عشایری، دوزبانه است یا مرزنشین، در حاشیه شهر ساکن است یا در شمال تهران باید از ظرفیت‌های موجود استفاده کرد.

برای رسیدن به عدالت آموزشی به معنای دسترسی همه به صورت یکسان به آموزش، باید این تعریف را تبدیل به گفتمان کرد و در این جهت رسانه به عنوان

رکن چهارم دموکراسی نقش به سزایی دارد، نمی‌شود فقط مشکلات را تیتیر کرد، برخی مواقع باید آینه‌ای بود برای انعکاس موضوعاتی که شنیده نمی‌شود. رسانه می‌تواند «تحقق عدالت آموزشی» را به یک خوراک فرهنگی روزانه برای تمام اقشار جامعه تبدیل کند. آموزش و پرورش باید در دست‌ورکار روزانه خانواده‌ها قرار بگیرد، عدالت آموزشی فقط یک واژه نیست که برای سخنرانی مسئولان استفاده شود، این مهم باید دغدغه آنها هم باشد.

عدالت افقی در آموزش، یعنی همان تعداد کلاس و معلم و سایر امکانات آموزشی که شهرها دارند و روستاها هم باید داشته باشند (به نسبت جمعیت شان)، اما عدالت عمودی می‌گوید تفاوت‌ها را لحاظ کن و به نسبت فقر آموزشی شان، بیشتر روی روستاها سرمایه گذاری کن. نظام آموزشی ما از نظر ظاهری، حتی عدالت افقی را هم برآورده نکرده چه برسد به عدالت عمودی! اما داستان بی‌عدالتی آموزشی در ایران بسیار عمیق تر است.

توسعه یعنی رفتن به سوی یک جامعه انسانی که مسائلیش را با بیشترین مشارکت و کمترین هزینه حل و فصل می‌کند؛ در همه مسائل و مشکلات از اقتصادی و معیشتی تا اجتماعی و فرهنگی و آموزش. توسعه یعنی حاکمیت تدریجی عقلانیت جمعی بر فرایندهای اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، اقتصادی و... به جای حاکمیت سنت یا فرمان بر این فرایندها. یکی از راهکارهای رسیدن به عدالت آموزشی با منابع و محدودیت‌های موجود کشور و بروکراسی‌های سخت و دست‌وپاگیر شدید اداری و سازمانی ایران، استفاده از مشارکت بخش‌های مختلف خصوصی و تعامل با این مجموعه‌ها است.

مهمترین بخش غیردولتی فعال و موثر در آموزش کشور، ناشران کتاب‌های آموزشی هستند. ناشران آموزشی با توانایی اجرایی و علمی بالایی که دارند، سالیان متمادی است که با تولید کتاب‌های متنوع آموزشی توانسته‌اند یار معلم و دانش‌آموز و کمک و مکمل کتاب‌های درسی باشند. کتاب‌های کمک آموزشی می‌تواند جای خالی و خلأهای معلم، مدرسه و کتاب درسی را به خوبی پر کند و عدالت آموزشی را به رزمغان بیاورد. مهمترین ابزار تحقق عدالت آموزشی با مشارکت ناشران و کتاب‌های آموزشی خواهد بود.

عدالت افقی در آموزش، یعنی همان تعداد کلاس و معلم و سایر امکانات آموزشی که شهرها دارند و روستاها هم باید داشته باشند، اما عدالت عمودی می‌گوید تفاوت‌ها را لحاظ کن و به نسبت فقر آموزشی شان، بیشتر روی روستاها سرمایه گذاری کن

پیوند فرهنگ گردشگری و توسعه شهری با کتاب

نمایشگاه کتاب تهران و راهکارهای بهبود زیر ساخت‌های رونق گردشگری فرهنگی؛

عباس جهانگیری

مدیر انتشارات بین‌المللی حافظ و مولف کتاب «دور دنیا با کتاب»

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران یکی از بزرگ‌ترین و جذاب‌ترین رویدادهای فرهنگی در ایران و دیگر کشورهای جهان است، این نمایشگاه هر سال روزانه میزبان نزدیک به پنج میلیون بازدیدکننده از سراسر کشور و دیگر کشورها است. این تعداد از بازدیدکنندگان در هیچ یک از نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب دنیا حتی کشورهایی با جمعیت یک و نیم میلیارد نفری مانند کشورهای هند و چین وجود ندارد. در این میان معتقدم که میتوان با ایجاد برنامه و زیرساخت‌های مناسب از این پتانسیل و جذابیت برای ارتقای کیفیت و تجربه بازدیدکنندگان و گردشگران که امری ضروری است، بهره گرفت.

مساله این است که نمایشگاه کتاب تهران با اجرای راهکارهای مختلف می‌تواند الگوی موفق برای پیوند فرهنگ گردشگری و توسعه شهری بدل شود. افزایش ناوگان حمل و نقل در ایام نمایشگاه و توسعه حمل و نقل عمومی، خطوط مترو، اتوبوس‌های ویژه نمایشگاه، تاکسی‌های اینترنتی و ... می‌تواند دسترسی آسان و مقرون به صرفه‌ای برای بازدیدکنندگان فراهم آورد. افزایش ظرفیت اقامتی هتل‌ها، مهمان‌پذیرها، اقامتگاه‌های بومگردی با قیمت‌های مناسب برای مهمانان شهرستانی و خارجی، اطلاع‌رسانی چند زبانه هوشمند از طریق اپلیکیشن‌ها، نقشه‌های دیجیتال و راهنمایی‌های چند زبانه به بازدیدکنندگان، تجربه حرفه‌ای و مطلوب‌تر خلق می‌کند و بالاخره هماهنگی میان نهادهای مرتبط با گردشگری و ایجاد تورهای فرهنگی؛ یکی از مهم‌ترین و برجسته‌ترین امتیازاتی که کشور ایران دارد، داشتن مفاخر فرهنگی ادبی و هنری است که می‌توان با بزرگداشت این مشاهیر مانند سعدی، حافظ و فردوسی که جهانیان با این مفاخر آشنا هستند.

می‌توان با برگزاری رویدادهای مختلف و تورهای بازدید از مکان زندگی نویسندگان بزرگ و تاثیرگذار ایرانی و آرامگاه‌های آن‌ها به جذب توریست پرداخت؛ همانند ترکیه که در حوزه گردشگری فرهنگی ادبی با برگزاری و بزرگداشت مولوی در قونیه هر ساله توریست‌های بسیاری را جذب می‌کند. کشور بریتانیا نیز با برگزاری

مراسم و تورهای بازدید از مشاهیر ادبی مانند چارلز دیکنز موفق به جذب توریست‌های بسیار شده است. حتی می‌توان با درنظر گرفتن اینکه کشورهایی مانند گرجستان، تاجیکستان، ترکیه و نیز کشورهای عربی بسیار علاقه‌مند به زبان و فرهنگ ایران هستند، تورهای فرهنگی مناسبی برگزار کرد. یکی از اشکالات بوجود آمده این است که تاکنون نتوانسته‌ایم از پتانسیل نمایشگاه کتاب به درستی استفاده کنیم، مخصوصاً در حوزه گردشگری فرهنگی در زمان نمایشگاه. بی‌توجهی به ادبیات توسط مسئولان میراث فرهنگی و گردشگری، همچنین نداشتن فضای مناسبی برای آشنایی با نویسندگان و فرهیختگان فرهنگی و هنری و معرفی آنها به مراجعه‌کنندگان نمایشگاه به خصوص جوانان و دانشجویان نیز از جمله مسائلی است که مسئولان برگزاری نمایشگاه باید به آن توجه کنند.

غفلت از تورهای فرهنگی

در تمام نمایشگاه‌های کتاب دنیا اغلب در غرفه‌ها یا فضاهای مخصوص برای آشنایی با نویسندگان و مفاخر فضایی ایجاد می‌شود که بازدیدکنندگان آنها را چهره به چهره ملاقات می‌کنند و در حاشیه آن نیز از نویسنده خاص یا دلخواه خود کتابی با امضای نویسنده خریداری می‌کنند و عکسی به یادگاری گرفته می‌شود. اغلب مخاطبان هم ساعت‌ها در صف به انتظار می‌ایستند تا نوبت به آنها برسد و موفق شوند عکسی به یادگار بگیرند. چندی پیش معاون گردشگری وزارت میراث فرهنگی گردشگری با دبیر کل سازمان جهانی گردشگری تفاهم‌نامه‌ای امضا کردند که تهران میزبان نخستین اجلاس مجمع جهانی گردشگری شهری باشد. امیدواریم این تفاهم‌نامه سبب شود که مسئولان میراث گردشگری بتوانند از پتانسیل نمایشگاه کتاب استفاده بهینه و بهره‌برداری مناسبی برای ایجاد تور و توریست فرهنگی کنند.

یکی از ویژگی‌های نمایشگاه کتاب تهران که می‌تواند مشوق گردشگری باشد، تعداد روزها و ساعت این نمایشگاه است که به علت طولانی بودن زمان آن، گردشگر بدون استرس از دست دادن زمان از آنجا بازدید به عمل می‌آورد. مخصوصاً گردشگران خارجی که علاوه بر نمایشگاه کتاب می‌تواند از فضاهای فرهنگی، هنری، موزه‌ها و مقبره‌ها و نیز مراسم بزرگداشت مفاخر که دائمی در حال اجرا است بازدید کنند.

در این میان لازم است برای جذب توریست و گردشگر خارجی وزارت ارشاد و میراث فرهنگی و گردشگری با حمایت از آژانس‌های فعال بین‌المللی اقداماتی انجام شود که در این صورت با موفقیت چنین طرح و برنامه‌ای، کشور از مزایای ازدیاد گردشگر و ارز آوری مناسبی بهره‌مند خواهد شد. البته همه این موارد در غالب تورهای فرهنگی هنری برگزار می‌شود و با در نظر گرفتن اینکه این نمایشگاه می‌تواند ظرفیت گردشگری ادبی و تبادلات فرهنگی مناسبی ایجاد کند، اگر در این زمان مراسم‌های بزرگداشت مشاهیر، مفاخر ادبی و هنری در سطحی مناسب انجام گیرد و این امر به طریقی به گوش علاقه‌مندان هنر و ادبیات ایران برسد، از این طریق می‌توان توریست و گردشگر و علاقه‌مندان زیادی برای بازدید از این رویداد جذب کند که این امر نیز موجب گسترش ارتباطات فرهنگی بین کشورها خواهد شد.

از دیگر کارهایی که می‌تواند به تبادلات فرهنگی بین شهرهای مختلف ایران و نیز دیگر کشورها منجر شود، گردآوری و حضور چهره به چهره این گردشگران با ادیبان نویسندگان و هنرمندان دلخواه آنها با یکدیگر در شرایط و مکان و زمان مناسب در برهه زمان نمایشگاه کتاب تهران است که می‌تواند با بازدید از غرفه‌های جذاب کتاب و تماس با ناشران در رابطه با موضوعات دلخواهی باشد. از دیگر جذابیتی که می‌تواند این نمایشگاه بوجود آورد تولید کتاب‌های خوراکی برای کودکان همانند کشورهایی مانند استرالیا، برزیل، هند، ژاپن و مکزیک است که علاقمندان را به این حوزه جذب کند.

بحث درباره گردشگری فرهنگی نمایشگاه کتاب تمامی ندارد، اما طی سال‌های گذشته تلاش کردم در کتاب «دور دنیا با کتاب» اطلاعات جامعی درباره برگزاری نمایشگاه‌ها و فضاهای فرهنگی در داخل و خارج کشور ارائه کنم. در این اثر روایت‌های خود را از بیش از یک‌صد نمایشگاه کتاب خارج از ایران در ۱۰ کشور بیان کرده‌ام. راهنمایی برای آشنایی با چگونگی قدم گذاشتن به حوزه فرهنگ جهانی و طریقه آشنایی با ناشران بزرگ دنیا و کسب و تبادل تجربیات، اصلاح و بهبود روش‌ها و رویکردهای در صنعت بین‌المللی نشر و آژانس‌های ادبی همچنین معرفی کتاب‌های چاپ ایران به جهانیان است که حاصل کوشش‌ها، فعالیت‌ها و تلاش‌های فرهنگی و هنری‌ام در صنعت نشر به شمار می‌آید که به‌صورت خودنوشت تهیه شده است.

هشت میلیون مصرف کننده غیرقانونی کتاب الکترونیک در ایران

کتاب‌های دانشگاهی و عمومی در صدر داندلدهای غیرقانونی

دبیر انجمن ناشران دیجیتال از
چالش‌ها و فرصت‌های
نشر الکترونیک می‌گوید؛

در حالی که صنعت نشر جهانی سال‌هاست با پذیرش فناوری‌های نوین پوست انداخته، نشر الکترونیک در ایران همچنان در کشاکش میان سنت و نوگرایی دست‌وپا می‌زند. برخی ناشران با نگاهی آینده‌نگر، قدم در مسیر دیجیتال گذاشته‌اند و به بهره‌برداری از ظرفیت‌های نوین نشر پرداخته‌اند، اما بسیاری دیگر هنوز به تردید به این گذار می‌نگرند و در مسیر حرفه‌ای شدن بازمی‌مانند. نشر دیجیتال در ایران اگرچه امروز دیگر یک ایده تازه نیست، اما هنوز با موانع ذهنی، ساختاری و سیاست‌گذاری دست به گریبان است. گفت‌وگوی ما با علی محمدپور، دبیر انجمن ناشران دیجیتال و مدیر بخش ناشران الکترونیک در سی‌وششمین نمایشگاه کتاب تهران، تلاشی است برای واکاوی وضعیت فعلی و چشم‌انداز پیش‌رو.

فناوری‌هایی مانند عینک‌های دیجیتال و واقعیت مجازی (VR) تجربه‌های جدیدی از مطالعه کتاب ارائه خواهند داد. کتاب به عنوان مجموعه‌ای از اندیشه‌های یک فرد که در قالب کلمات گردآوری شده، از طریق روش‌های مختلفی عرضه شده است و نشر الکترونیک یکی از این روش‌هاست. این حوزه در ایران از حدود ۱۰ سال پیش به صورت قانونی آغاز شد، اما از همان ابتدا با چالش‌های متعددی مواجه بود. بزرگ‌ترین چالش، عدم اعتماد ناشران به این حوزه بود. پیش از شکل‌گیری پلتفرم‌های قانونی، کتاب‌ها به صورت غیرقانونی در اینترنت منتشر می‌شدند و این موضوع باعث شد ناشران به سادگی به شرکت‌های جوان و جدید که قصد عرضه قانونی کتاب‌هایشان را داشتند، اعتماد نکنند. در سال‌های ابتدایی، بازار نشر الکترونیک کوچک بود و مردم آگاهی چندانی از آن نداشتند. ایران در مقایسه با جهان، با تأخیری چندساله وارد این حوزه شد. با این حال، این بازار به تدریج رشد کرد و بخشی از بازار نشر را به خود اختصاص داد. در حال حاضر، پس از ۱۰ سال فعالیت، حدود ۱۲۰ هزار عنوان کتاب به صورت قانونی در این حوزه منتشر شده است. حدود ۳،۵ میلیون ایرانی به صورت قانونی از کتاب‌های الکترونیک استفاده می‌کنند، چه به صورت خرید یک کتاب در سال یا به صورت منظم‌تر. بسیاری از ناشران بزرگ کشور به این بازار پیوسته‌اند و از آن درآمد کسب می‌کنند. با این حال، اندازه این بازار هنوز به قدری بزرگ نیست که بتوان آن را بخش عمده‌ای از صنعت نشر دانست.

درباره مصرف کتاب الکترونیک در میان ایرانیان
آمار در دسترس است؟
طبق آمار، حدود ۱۱ و نیم میلیون ایرانی کتاب

کردند و فایل‌های الکترونیکی را در قالب‌های مختلفی ارائه می‌دهند. فرمت‌های کتاب الکترونیک شامل PDF اسکن شده، PDF متنی، EPUB (که به صورت هوشمند با دستگاه کاربر سازگار می‌شود)، صوتی، ویدیویی یا ترکیبی از این‌ها هستند. این محتواها ابتدا روی کامپیوترهای شخصی و با نصب نرم‌افزارهای ویندوزی در دسترس بودند. سپس با فراگیر شدن سیستم‌های اندروید و iOS، روی گوشی‌های هوشمند فعال شدند. حتی دستگاه‌های تخصصی مانند کتاب‌خوان‌های الکترونیک نیز برای مطالعه کتاب‌های الکترونیک طراحی شدند که تجربه‌ای نزدیک به مطالعه کتاب فیزیکی ارائه می‌دهند.

اگرچه نشر الکترونیک فرصت‌های تازه‌ای در دسترسی، سرعت انتشار و کاهش هزینه‌ها فراهم می‌کند، با چالش‌های متعددی نیز روبه‌روست. با توجه به وضعیت فعلی زیرساخت‌ها، فرهنگ مطالعه، قوانین مالکیت فکری و رفتار کاربران در کشور ما، به نظر شما مهم‌ترین مانع یا چالش پیش روی نشر الکترونیک در ایران چیست و برای این حوزه چه آینده‌ای پیش بینی می‌کنید؟
بنظر من این روند همچنان ادامه دارد و در آینده،

کانال‌های تلگرامی و شبکه‌های اجتماعی با میلیون‌ها کاربر، ده‌ها هزار عنوان کتاب غیرقانونی را عرضه می‌کنند. یکی از دلایل این پدیده، شکل‌گیری عادت مصرف غیرقانونی پیش از توسعه پلتفرم‌های قانونی بود

با توجه به تاریخچه پیوند صنعت نشر با فناوری و تأثیرات آن در دسترسی و تولید کتاب، آیا فناوری‌های نوین همچون پلتفرم‌های دیجیتال و هوش مصنوعی می‌توانند به همان اندازه که صنعت نشر را دگرگون کردند، آینده‌ای جدید برای کتاب رقم بزنند؟

فناوری در حوزه کتاب مراحل مختلفی را طی کرده است. در حوزه نشر، فناوری‌ها شامل سه بخش اصلی هستند: فناوری‌های تولید کتاب (مانند چاپ)، فناوری‌های آماده‌سازی کتاب (مانند نرم‌افزارهای ویرایش و طراحی)، و فناوری‌های توزیع کتاب (مانند سیستم‌های لجستیک و پلتفرم‌های آنلاین). امروزه سایت‌های اینترنتی به خوبی به نیازهای توزیع پاسخ می‌دهند. این فناوری‌ها با گذشت زمان تکامل یافته و به نشر الکترونیک منجر شده‌اند. نشر الکترونیک امکان انتقال و مصرف فایل‌های کتاب را فراهم کرده است. این فایل‌ها قابلیت مشاهده، خواندن و استفاده دارند. در گذشته، کتاب‌ها به صورت PDF منتشر می‌شدند و اغلب به صورت رایگان در دسترس بودند. اما با ظهور پلتفرم‌های قانونی، این روند تغییر کرد. پلتفرم‌های نشر الکترونیک مانند فروشگاه‌هایی هستند که کتاب‌های الکترونیک را جمع و عرضه می‌کنند. این پلتفرم‌ها با استفاده از فناوری‌هایی مانند DRM (مدیریت حقوق دیجیتال) از حقوق ناشران و نویسندگان حفاظت می‌کنند. این حوزه از حدود ۲۰ سال پیش، با فراگیر شدن کامپیوتر و اینترنت، در جهان رواج یافت. در ایران، از حدود ۲۰ سال پیش، مردم به مصرف کتاب‌های اسکن شده به صورت PDF عادت کردند و از حدود ۱۰ سال پیش، پلتفرم‌های قانونی نشر الکترونیک در کشور شکل گرفتند. این پلتفرم‌ها عرضه کتاب را قاعده‌مند

چگونه است؟

نشر الکترونیک در حوزه کودک و نوجوان رشد چندانی نداشته است. دلیل اصلی، عادت مصرف محتوای رایگان در میان مخاطبان این گروه سنی است. کودکان و نوجوانان به محتوای دیجیتال مانند صوت و ویدیو علاقه‌مندند، اما اغلب از طریق فضاهای رایگان مانند اینستاگرام، یوتیوب و تلگرام به آن دسترسی پیدا می‌کنند. والدین معمولاً دانش کافی برای هدایت فرزندان به پلتفرم‌های قانونی ندارند و کودکان به دلیل دسترسی آسان‌تر به محتوای رایگان، به این فضاها روی می‌آورند.

■ در پایان این سوال که شاید دغدغه برخی فعالان حوزه نشر است را مطرح می‌کنم، بنظر شما نشر الکترونیک رقیب نشر چاپی است؟

برخلاف تصور برخی که نشر الکترونیک را رقیب نشر چاپی می‌دانند، این دو مکمل یکدیگرند. فناوری بخشی از ذات صنعت نشر است و مخاطبان به هر دو نیاز دارند. نمایشگاه کتاب دیجیتال این فرصت را فراهم می‌کند که نشر الکترونیک در معرض دید مخاطبان قرار گیرد. این نمایشگاه متعلق به همه مردم است و باید نیازهای آن‌ها را برآورده کند. اگر نشر الکترونیک در چنین فضایی حضور نداشته باشد، نمی‌تواند به‌طور کامل به مخاطبان خدمت کند. در غیر این صورت، می‌توان نمایشگاه جداگانه‌ای برای کتاب دیجیتال برگزار کرد، اما این رویکرد منطقی نیست، زیرا نمایشگاه کتاب باید همه جنبه‌های نشر را در بر بگیرد.

به ناشران، نویسندگان و مترجمان آسیب جدی وارد می‌کند

■ در بازار قانونی، عموماً مخاطبان به سراغ چه آثاری می‌روند؟

در بازار قانونی، کتاب‌های عمومی مانند رمان، ادبیات، روانشناسی و توسعه فردی بیشترین مخاطب را دارند. مشابه آنچه در بازار کتاب‌های چاپی مشاهده می‌شود. اما در بازار غیرقانونی، تنوع بیشتری وجود دارد. به‌ویژه کتاب‌های دانشگاهی به دلیل هزینه بالاتر و نیاز دانشجویان، حجم قابل توجهی را به خود اختصاص داده‌اند. بسیاری از ناشران دانشگاهی هنوز به نشر الکترونیک قانونی نپیوسته‌اند و این خلأ توسط بازار غیرقانونی پر شده است. دلیل این عادت غیرقانونی تا حدی به هزینه‌های بالای کتاب‌های دانشگاهی و تمایل دانشجویان به دسترسی رایگان بازمی‌گردد.

■ در حوزه کودک و نوجوان وضعیت نشر الکترونیک

پس از ۱۰ سال فعالیت، حدود ۱۲۰ هزار عنوان کتاب به‌صورت قانونی در این حوزه منتشر شده است. حدود ۳/۵ میلیون ایرانی به‌صورت قانونی از کتاب‌های الکترونیک استفاده می‌کنند، چه به‌صورت خرید یک کتاب در سال یا به‌صورت منظم‌تر

الکترونیک مصرف می‌کنند، اما تنها سه و نیم میلیون نفر از این تعداد به‌صورت قانونی عمل می‌کنند. این بدان معناست که حدود ۸ میلیون نفر به‌صورت غیرقانونی کتاب دانلود یا کپی می‌کنند. این موضوع یکی از بزرگ‌ترین آسیب‌های بازار نشر، چه در حوزه الکترونیک و چه سنتی، محسوب می‌شود. بر اساس آمار منتشرشده توسط مرجع استاتپستا، که هر سال با روش‌های مختلف از جمله نظرسنجی‌های تلفنی به‌روزرسانی می‌شود، این ارقام تأیید شده‌اند. کپی غیرقانونی نه تنها به نشر الکترونیک، بلکه به کل بازار نشر کتاب در ایران آسیب می‌رساند.

■ کپی غیرقانونی بیشتر در چه موضوعاتی دیده می‌شود؟

کپی غیرقانونی به‌ویژه در حوزه کتاب‌های دانشگاهی و پرفروش عمومی شایع است. کانال‌های تلگرامی و شبکه‌های اجتماعی با میلیون‌ها کاربر، ده‌ها هزار عنوان کتاب غیرقانونی را عرضه می‌کنند. یکی از دلایل این پدیده، شکل‌گیری عادت مصرف غیرقانونی پیش از توسعه پلتفرم‌های قانونی بود. مردم ابتدا به مصرف کتاب‌های الکترونیک غیرقانونی عادت کردند. زیرا در آن زمان فایل‌های قانونی و پلتفرم‌های رسمی وجود نداشتند. با ظهور پلتفرم‌های قانونی، بخشی از این بازار به سمت قانونی شدن حرکت کرد، اما نبود زیرساخت‌های حقوقی قوی برای مقابله با تخلفات، به تداوم بازار غیرقانونی دامن زده است. این بازار غیرقانونی چندین برابر بازار قانونی وسعت دارد و

نگاهی به بخش
ناشران دانشگاهی

رواق شرقی؛ خانه جدید دانش

در میان بخش‌های مختلف نمایشگاه سالن ناشران دانشگاهی یکی از تخصصی‌ترین و حرفه‌ای‌ترین بخش‌ها را دارد: از کتاب‌های فنی و مهندسی بگیرد تا پزشکی و پیراپزشکی؛ هر عنوان کتاب آموزشی و دانشگاهی را می‌توانید در این سالن پیدا کنید. بخش عمده

جامعه دانشگاهی شامل دانشجویان، استادان و طلاب مخاطب خاص این سالن هستند. با کمی گشت و گذار در این بخش‌ها می‌توانید چهره‌های آشنای دانشگاهی را ببینید، همین‌طور گروه گروه دانشجویان تهران یا شهرستان‌های مختلف که برای خرید کتاب و چند ساعتی تنفس در هوای کتاب، مصلی را انتخاب کرده‌اند. ناشران این سالن طی دوره‌های مختلف در دو طبقه و در رواق غربی جایی دیوار به دیوار شبستان حضور داشتند، اما

امسال به درخواست ناشران و با موافقت مجریان برگزاری، ناشران دانشگاهی به رواق شرقی، جای پیشین ناشران خارجی منتقل شده‌اند. امسال ۱۷۱ ناشر دانشگاهی به صورت مستقل و بیش از ۳۰ ناشر به صورت تعاملی در نمایشگاه سی و ششم حضور دارند و قرار است که ۱۷۱ غرفه، کتاب‌های خود را در معرض دید بازدیدکنندگان قرار دهند. طبق اطلاعات اولیه قرار است در نمایشگاه سی و ششم، حدود ۴۵ هزار عنوان کتاب دارای اعلام وصول از سال ۱۳۹۸ تاکنون بصورت حضوری توسط ناشران دانشگاهی عرضه شود؛ کتاب‌هایی در موضوعات علوم کشاورزی و دامی، هنر و معماری، علوم پایه، فنی و مهندسی، علوم انسانی و اجتماعی و علوم پزشکی.

نبض تند نمایشگاه کتاب
در سالن ناشران
کودک و نوجوان؛

رقابت حسنی و آن‌شرلی در دنیای کتاب

یکی از جذاب‌ترین و دوست‌داشتنی‌ترین بخش‌های نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، سالن ناشران کودک و نوجوان است، بخشی با غرفه‌آرایی‌های رنگارنگ و متنوع و البته یادکنک‌های سبز و صورتی و آبی. در نمایشگاه سی و ششم ناشران کودک و نوجوان مانند چند دوره پیش در زیرزمین رواق شرقی و سالن زیر گلدسته‌های مصلی جانمایی شده‌اند. اینجا می‌توان دست حسنی را گرفت و به دنیای قصه‌ها رفت یا با آن‌شرلی و داستان‌های پرفراز و نشیبش همراه شد. می‌توان دست در دست هاکلبری‌فین و جیم از دل حادثه‌ها عبور کرد و به هزار فرسنگ زیر دریا سفر کرد. لابلای همه کتاب‌ها می‌توان با داستانی از «هویج بستنی» فرهاد حسن‌زاده همراه

شد، یا «قصه‌های مجید» هوشنگ مرادی کرمانی را مرور دوباره کرد، می‌توان صددا نه باقوت مصطفی رحماندوست را زیرلب زمزمه کرد و میان دنیای رنگارنگ کودکان بچگی کرد. امسال سالن ناشران کودک و نوجوان در فضایی به وسعت ۹ هزار مترمربع در زیرزمین رواق شرقی قرار دارد. ۲۵۰ ناشر نیز در قالب ۲۰۰ غرفه در نمایشگاه حضور دارند و به عرضه جدیدترین کتاب‌های خود طی پنج سال اخیر می‌پردازند. البته انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و نوجوان، برای کتاب‌های ناشرانی که به دلیل محدودیت فضا یا کمبود عنوان، امکان حضور مستقل در نمایشگاه را ندارند، فضایی در قالب غرفه تجمیعی در نظر گرفته تا آثار خود را عرضه کنند.

قدم به قدم
در ضلع جنوبی
حیات مصلی؛

تمرین درس و مشق در سالن ناشران آموزشی

یکی از بخش‌های نسبتاً پرمخاطب نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، سالن ناشران آموزشی است، جایی که مملو از دانش‌آموزان و خانواده‌هایشان برای خرید کتاب‌های کمک‌درسی و کنکور است. این ناشران برخلاف دوره‌های پیشین امسال در ضلع جنوبی حیات مصلی؛ گنبد خانه که طرفین محراب است در دو سالن شرقی و غربی جانمایی شده‌اند. در فضای جدید با توجه به شکل این دو سالن، فضا به گونه‌ای طراحی شده که گردش جمعیت، به صورت مساوی برای بازدید از غرفه‌های مختلف ناشران فراهم شود چون در دوره‌های پیشین تردد برای ناشران و خریداران سخت بود. برنامه‌ریزی‌های امسال به گونه‌ای است که چهار ناشر

پُرکار آموزشی به شکل مساوی در سالن‌ها جانمایی شده‌اند و برخی از جانمایی‌ها براساس حروف الفبا از غربی شروع خواهد شد و تا سالن شرقی ادامه خواهد داشت. فضای کلی ناشران آموزشی در سالن‌های جدید ۴ هزار مترمربع است و هر دو سالن حدود ۲ هزار مترمربع به‌طور مساوی فضا دارند. این محل نسبت به سالن قبلی شرایط مطلوب‌تری دارد؛ هم‌سطح حیات مصلی است، پله‌های کمتر و سقف بلندتری دارد و امکان جانمایی بهتر را برای ستاد فراهم کرده است. در این بخش، ۸۰ ناشر در ۷۰ غرفه جانمایی شدند و قرار است حدود ۵ هزار عنوان کتاب آموزشی در مقاطع تحصیلی مختلف عرضه شود.